

(дата звернення 05.03.2023).

3. Белкін І. В. Забезпечення реальних ситуацій і ролей професійного змісту в діловій грі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія: зб. наук. пр.* Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. Вип. 48. С. 9–12.

4. Бережна Н.Г., Кутья О.В. Використання ділової гри в процесі навчання студентів вищих навчальних закладів. *Сучасні тенденції організаційно-методологічного забезпечення підготовки фахівців: проблеми та шляхи їх вирішення в умовах глобалізації та євроекономічної інтеграції: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки, м. Харків, 18 листопада 2019 р. Харків: ХНАДУ, 2019. С. 474–477.*

УДК 378

АНАЛІЗ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА З МЕНЕДЖМЕНТУ

*Водолажська Т.О., к.е.н., доцент,
tatyana.vodolazhska@gmail.com*

*Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Дімітракієва С.Р. д.е.н, професор,
s_dimitrakieva@abv.bg*

Технічний університет Варна, Болгарія

Теперішнє положення та надзвичайно складні обставини, що склалися в Україні через запровадження та продовження воєнного стану тривалістю вже понад рік, вимагають від системи вищої освіти стрімкої адаптації до нових реалій та внесення кардинальних змін у ній.

Однією із новітніх тенденцій в межах таких змін є пропозиції вищих навчальних закладів щодо можливості навчання здобувачів освіти за освітньою програмою підготовки молодшого спеціаліста за різними галузями та спеціальностями, зокрема і за спеціальністю 073 «Менеджмент». Така ідея, насамперед, дозволяє здобувачам отримати фахову передвищу освіту швидше (за 1 рік 9 місяців), ніж за варіанту навчання на відповідній традиційній освітньо-професійній програмі першого (бакалаврського) рівня освіти (3 роки 10 місяців), та здобути кваліфікацію «молодший бакалавр менеджменту». Тому зазначена тенденція нині є дійсно актуальною та затребуваною серед здобувачів вищої освіти, що спонукає різні заклади вищої освіти розробляти та

впроваджувати їх навчання за освітньою програмою підготовки молодшого спеціаліста.

Для посилення своїх конкурентних позицій кожен освітній заклад розробляє власну унікальну відповідну освітню програму, в якій формується певний перелік освітніх компонентів (як обов'язкових, так і вибіркового), передбачених для їх опанування майбутніми фахівцями. До їх вибору слід підходити дуже ретельно, оскільки від правильного їх вибору залежить і майбутня компетентність випускників.

В Україні підготовку відповідних фахівців – молодших бакалаврів менеджменту за спеціальністю 073 «Менеджмент» здійснюють або планують здійснювати певні заклади вищої освіти, зокрема Харківський національний автомобільно-дорожній університет [1].

Дослідження освітніх компонентів, зазначених у освітніх програмах [1-5], дозволив констатувати : в рамках таких освітніх програм виділяють освітні компоненти, відмінні за змістом, обсягом та кількістю (табл. 1).

Так, освітньо-професійна програма «Менеджмент» з підготовки молодшого бакалавра Київського національного торговельно-економічного університету (КНТЕУ) [2] містить всього 12 обов'язкових компонент, значна частина припадає на вибірково – 28 од.).

В аналогічній освітній програмі «Менеджмент» Миколаївського національного аграрного університету (МНАУ) [3] передбачено 50 компонент освітньо-професійної програми (з них 20 обов'язкових : 10 дисциплін циклу загальної підготовки та 10 - професійної).

В рамках освітньо-професійної програми «Менеджмент» Уманського національного університету садівництва (УНУС) [4] передбачено вивчення здобувачами освіти 17 навчальних дисциплін, що включені до переліку обов'язкових; 30 дисциплін віднесено до вибіркового блоку.

У проєкті аналогічної освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і логістика» початкового (короткий цикл) вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації «Молодший бакалавр менеджменту», розробленою в ХНАДУ [1], передбачено різну кількість обов'язкових та вибіркового компонент – 22 та 10 одиниць, відповідно. Зокрема, до складу обов'язкових компонент віднесено :

українську та іноземну мову (за професійним спрямуванням), основи вищої математики, економічну теорію, правознавство, історію та культуру України, комп'ютерні технології, самоменеджмент та тайм-менеджмент, психологічні основи менеджменту, теорію організацій та організаційну поведінку, основи статистичної діагностики, менеджмент, економіку і фінанси, основи управління маркетингом, основи логістики в транспортному бізнесі, офіс-менеджмент і організацію праці менеджера, комунікативний менеджмент та соціальну відповідальність бізнесу, транспортну логістику, вступ до фаху/основи академічної культури, безпеку життєдіяльності та охорону праці тощо.

Таблиця 1 – Аналіз обов'язкових компонент освітніх програм підготовки молодшого спеціаліста за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Обов'язкові освітні компоненти	ВНЗ			
	МНАУ	КНТЕУ	УНУС	ХНАДУ
1	2	3	4	5
Історія України і української культури	+		+	+
Правознавство	+	+	+	+
Інформаційні системи та технології	+	+	+	+
Економічна теорія	+		+	+
Вища математика	+		+	+
Фізичне виховання	+		+	
Українська мова за професійним спрямуванням	+		+	+
Іноземна мова	+	+	+	+
Соціологія та політологія	+			
Безпека життєдіяльності та основи охорони праці	+			+
Господарське право	+			
Теорія організацій	+	+		+
Основи менеджменту (менеджмент)	+	+	+	+
Економіка (макро-, мікроекономіка)	+	+		+
Статистика	+	+	+	+
Організація виробництва	+			
Економіка праці та соціально-трудова відносини	+			
Економічний аналіз та прийняття управлінських рішень	+			
Організація діяльності менеджера	+			+
Основи маркетингу	+			+

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
Системи технологій		+		
Філософія		+		
Підприємницьке право		+		
Зовнішньоекономічна діяльність підприємства		+		
Основи логістики в транспортному бізнесі				+
Самоменеджмент та тайм-менеджмент			+	+
Психологічні основи менеджменту				+
Комунікативний менеджмент та соціальна відповідальність бізнесу			+	+
Транспортна логістика				+
Психологія			+	
Основи наукових досліджень			+	
Управління виробничою діяльністю			+	
Основи агробізнесу			+	

Проведені дослідження та їх результати дозволяють виділити в рамках освітньої програми «Менеджмент» ті освітні компоненти, які є найбільш важливими та необхідними при підготовці молодших спеціалістів у цій галузі, зокрема :

1. Правознавство
2. Інформаційні системи та технології
3. Іноземна мова
4. Основи менеджменту (менеджмент)
5. Статистика

Також особливу уваги в цих освітніх програмах приділено вивченню здобувачами освіти таких дисциплін, як :

- історія України і української культури
- економічна теорія
- вища математика
- українська мова за професійним спрямуванням
- теорія організацій.

Література:

1. Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і логістика» початкового (короткий цикл) вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації «Молодший бакалавр менеджменту» ХНАДУ. URL:

<https://www.khadi.kharkov.ua/education/katalog-osvitnikh-program/073-menedzhment/>

2. Освітньо-професійна програма «Менеджмент» початкового (короткий цикл) вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації «Молодший бакалавр з менеджменту» КНТЕУ. URL : <https://knute.edu.ua/>

3. Освітньо-професійна програма «Менеджмент» початкового (короткий цикл) вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації «Молодший бакалавр з менеджменту» МНАУ. URL : https://www.mnau.edu.ua/faculty-men/orc_073_men/orp-men-pr/

4. Освітньо-професійна програма «Менеджмент» початкового (короткий цикл) вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації «Молодший бакалавр менеджменту» УНУС. URL : <https://ects.udau.edu.ua/ua/informaciya-programam/fakultet-menedzhmentu/op-menedzhment-molodshij-bakalavr.html>

5. Закон України. Про фахову передвищу освіту. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/t192745?an=1&ed=2021_03_30

УДК 37.014.24

ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

*Величко Я.І., асистент
yana0505050@gmail.com*

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

У сучасних умовах важливу роль відіграє активна міжнародна співпраця України із іншими країнами у сфері освіти, в тому числі інтеграція української системи вищої освіти (ВО) до світового освітнього простору.

Система вітчизняної ВО перебуває в стані модернізації, що пов'язано з приєднанням України до Болонської конвенції, основними завданнями якої є підвищення конкурентоспроможності європейської системи вищої освіти, підвищення мобільності студентів і, як наслідок, робочої сили у межах європейського простору за рахунок: 1) створення системи кваліфікаційних ступенів вищої освіти (система «бакалавр-магістр»); 2) створення системи накопичення та переведення залікових одиниць або «кредитів», які даватимуть змогу продовжувати навчання в іншій країні;